

[Askjær Jørgensen]

Det stillede ændringsforslag kan vi ikke støtte. Vi synes, det er lidt besynderligt, at det absolut skal gå så stærkt med at komme i gang med at sælge obligationer. Vi stiller spørgsmålet: haster det virkelig så stærkt, at man ikke kan vente den uge, det kan dreje sig om?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om bemyndigelse til optagelse af indenlandske statslån.

§§ 1-3 og ændringsforslaget om indsættelse af en ny paragraf vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget gik herefter til fornyet behandling i finansudvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om optagelse af statslån i udlandet.

Lovforslagets tekst og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af:

Forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret 1. april-31. december 1978.

(Lovforslag nr. L 122, se tillæg D. Fremsat 23/1 79).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til finansudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov for Grønland om salg og servering af stærke drikke.
(Lovforslag nr. L 132. Fremsat 26/1 79).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Tastesen (S):

Misbrug af alkohol er blevet et af de stærkeste symptomer på, at de menneskelige vilkår på Grønland ikke er helt tilfredsstillende. Trods de store materielle fremskridt, som er sket gennem de senere år, er der meget, som tyder på, at den grønlandske befolkning ikke har kunnet tage bruddet med dets sociale og kulturelle baggrund på en sådan måde, at man har kunnet undgå, at der er opstået en identitetskrise i visse dele af befolkningen, og dette har som sagt givet sig udslag i, at man har et alt for stort alkoholforbrug og dermed alkoholmisbrug.

Det har helt naturligt givet anledning til bekymring hos de grønlandske politiske myndigheder. Man har prøvet sig frem med en vejledende afstemning, og den har vist, at man groft sagt kan dele den grønlandske befolkning holdning op således, at en tredjedel af befolkningen mener, der skal være et fuldstændigt alkoholforbud på Grønland. En anden tredjedel mener, at der ikke skal indføres restriktioner af nogen art, og så er der en tredjedel, der mener, at man skal prøve sig frem med en rationeringsordning. Det er det resultat, som det grønlandske landsråd er kommet til, og man har derfor rettet en hen-

[Tastesen]

stilling til Grønlandsministeren om at foretage de deraf følgende ændringer i loven om salg og servering af stærke drikke i Grønland. Det er selvfølgelig rigtigt af Grønlandsministeren at imødekomme et sådant ønske, men det er dog ingen garanti for, at man dermed har fundet de vises sten. Normalt er restriktioner ikke at foretrække, for hvis der findes et behov for alkoholnydelse, vil man altid finde udveje; det viser hidtidige erfaringer. Vi kan have vores forhåbninger om, at de restriktioner og rationeringer, man indfører, kan blokere for manges alkoholmisbrug, men vi er samtidig, som det også fremgår man er på Grønland af den debat, man har deroppe i øjeblikket, opmærksom på den risiko, det kan indebære. Jeg skal bare nævne sortbørshandel, hjemmebrænding, selv om man lægger restriktioner herfor, indsmugling, tyverier o.a., som kan betyde en forøgelse af kriminaliteten.

Men det må være de grønlandske politikeres sag at vurdere, hvad der er den rigtige fremgangsmåde for at kunne begrænse alkoholmisbruget. Vi andre kan håbe på, at indførelsen af hjemmestyret vil skabe en større bevidsthed i befolkningen, en større glæde i det daglige arbejde, der i sig selv betyder, at flugt til alkohol bliver mindre.

Vi i Danmark har dog ingen grund til at komme med nogen løftet pegefinger over for grønlænderne i anledning af alkoholmisbruget: vi har selv vore problemer i så henseende. Det, vi kan, er at ønske de grønlandske politikere lykke med på vejen og håbe, at de gode virkninger ved denne beslutning klart vil overskygge de måske mindre gode virkninger, som forslagets gennemførelse kan medføre.

Dohrmann (FP):

Sammenlignet med stort set alle andre lande i verden er der ingen tvivl om at spiritusforbruget i Grønland er alt for stort. Spørgsmålet er så, hvilken vej man skal gå for at begrænse det. Vi har i fremskridtspartiet aldrig været tilhængere af restriktionspolitik; erfaringer andre steder fra viser, at det for det meste slår fejl.

Vi har ikke gjort vores stilling op endnu; den vil afhænge af det udvalgsarbejde, vi skal i gang med. Personlig er jeg bange for, at det, den socialdemokratiske ordfører var

inde på, nemlig sortbørshandel, hjemmebrænderi o. lign., vil blomstre op. Jeg tør næsten garantere for, at de 72 genstande, man her foreslår pro persona pr. måned for personer over 18 år, vil blive udnyttet fuldt ud, også af dem, som normalt ikke drikker, og dermed har vi sortbørshandelen. Derfor vil vi stille os afventende. Det eneste, der taler for, at vi kan støtte et sådant forslag, er, at når grønlænderne nu får hjemmestyret, er det dem, der vel nok bedst selv kan finde ud af, hvordan man skal forsøge at få folk til at omgås spiritus på en lidt mere naturlig måde. Men vi har vore store bekymringer ved at støtte et sådant forslag.

Fogh Rasmussen (V):

Alle kan være enige om, at det store spiritusforbrug eller -misbrug i Grønland er ulykeligt. Det er en social og økonomisk belastning for mange familier, og det er et problem for det grønlandske erhvervsliv og arbejdsmarked. Man kan måske diskutere nytten af rationering og restriktioner, men vi har noteret os landsrådets ønske, ligesom vi jo kender resultatet af folkeafstemningen den 7. juni 1978, hvor et flertal af vælgerne foretrak en rationering fremfor et totalt spiritusforbud.

Vi vil traditionen tro gerne imødekomme landsrådets ønsker og lover derfor forslaget en positiv udvalgsbehandling.

Burgdorf (KF):

Det er trist, at vi igen skal til at drøfte alkoholproblemer på Grønland. Det er jo ikke første gang, vi gør det, men det er en kendsgerning, at problemerne ikke er blevet mindre. Nu har vi fået dette lovforslag, som er anbefalet af landsrådet, men man kunne fristes til at spørge, hvorfor vi egentlig skal have det nu, eftersom hjemmestyrets ikrafttræden 1. maj 1979 er en kendsgerning. Derfor kunne man synes, det måtte være grønlændernes egen hovedpine.

Men der er andre aspekter i det. Det er jo ikke helt sikkert, at man har truffet det rigtige. Jeg er vidende om, at de forskellige instanser i Grønland har debatteret det betimelige i dette lovforslag, således har kommunerne givet udtryk for, at de ikke rigtig mener, man kan administrere dette lovforslag. Disse forhold skal vi have undersøgt i udval-

[Burgdorf]

get, og dertil vil jeg gerne give min positive støtte.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Det har i den senere tid været nødvendigt at tale en del om alkoholmisbrug, om end ikke specielt på Grønland, for man drikker såmænd snart lige så meget herhjemme. Hvad angår dette, og i øvrigt generelt, hvad angår misbrug af forskellige andre former for rusgifte, har centrum-demokraterne sagt, at vi ikke tror på restriktioner eller rationeringer som løsning på disse problemer. Man skal nok snarere gå en anden vej, og det er den, der hedder folkeoplysning.

Men nu drejer det sig jo om et lovforslag, der skal gælde på Grønland, og som landsrådet har anbefalet, og dér er vi således engageret, at vi som regel altid siger, det fra folketingets side nærmest drejer sig om en konfirmation af et lovforslag. Det gør vi også denne gang, men nok med lidt større betænkeligheder end i almindelighed. Der er et par medlemmer af centrum-demokraternes folketingsgruppe, som nok på et senere tidspunkt vil nægte at medvirke til lovforslagets gennemførelse.

Ib Nørlund (DKP):

At alkoholproblemet i Grønland er alvorligt og er vanskeligt at løse, har mange allerede sagt, og det skal jeg ikke føje noget til. Men jeg må sige, at jeg synes, det er aldeles upassende, at vi behandler dette lovforslag. Ligeegyldigt hvor ideen er opstået henne, synes jeg, det er mærkeligt, man skal sidde i et udvalg her og diskutere for og imod og fremføre principielle synspunkter om forbud eller ikke forbud osv. på et tidspunkt, hvor man altså kan få en lov til at træde i kraft, en måned før hjemmestyret skulle træde i kraft. Som jeg også har sagt ved tidligere forslag af denne art, synes jeg, man skal afstå herfra og simpelt hen overlade det til hjemmestyret at føre den lovgivning igennem, som man dér mener er bedst egnet.

Svend Haugaard (RV):

I denne ret følsomme sag mener vi, det er rigtigt, at ansvaret for, hvad man vil gøre for at nedsætte spiritusforbruget, må hvile på grønlandske myndigheder, ikke mindst af psykologiske grunde. Når Grønlands lands-

råd fremsætter en sådan anmodning, er vi indstillet på at støtte anmodningen, og så kan vi i øvrigt kun lade et varmt ønske om, at det hjælper, følge med.

Steenholdt (Grønl.):

Dette lovforslag har baggrund i landsrådets vedtagelse under efterårs-samlingen af en rationeringsordning og dermed ændring af loven om salg og servering af stærke drikke i Grønland. Som medlem af landsrådet er jeg efterhånden kendt som modstander af rationering eller lukning af spiritus i Grønland. Jeg behøver ikke gentage mine begrundelser her i folketinget, da det folk, som denne rationeringsordning skal gælde, kender mine begrundelser.

Men som medlem af landsrådets forretningsudvalg er jeg en af de fire, som har fået bemyndigelse til at fastsætte tidspunktet for ordningens ikrafttrædelse. Enhver kan regne ud, hvordan jeg føler mig i øjeblikket ved at stå på talerstolen, når folkeafstemningen og flertallet af min gruppe af atassutdelegerede ønsker netop dette lovforslag.

Jeg vil ikke stemme imod det, som flertallet af Grønlands befolkning ønsker, men jeg vil fortsætte med at fortælle Grønland, at det er en forkert og forhastet beslutning. Jeg håber, det ikke skal vare mange år, førend en grønlandsk repræsentant bekræfter min opfattelse fra samme talerstol.

Udkastet til lovforslaget er udarbejdet efter nærmere drøftelser med repræsentanter for de handlende, restauratørerne, KGH, politiet m. fl. Dette er stort set i overensstemmelse med den af landsrådet vedtagne betænkning fra landsrådets udvalg vedrørende økonomisk planlægning. Man har søgt at imødekomme de ønsker, som er blevet fremsat fra forskellige sider; jeg håber, at vi på denne måde har opnået den teknisk set enkleste administration af ordningen.

Men vi har et trekløver, som skeler til hinanden for at se, hvem der belastes mest i forhold til de andre økonomisk eller arbejdsmæssigt, og det er staten, landsrådet og kommunerne. Måske forståeligt nok viser kommunerne en mere negativ holdning over for systemets administration, da noget tyder på, at der vil blive lagt et ikke ubetydeligt merarbejde på kommunerne, hvad en anslået gennemsnitlig ekspeditionstid pr. ansat person

[Steenholdt]

pr. måned angår. Jeg håber, at Grønlandsministeren kan forstå dette problem og vil være med til at løse det.

Hvad restaurationsbranchen angår, har jeg bange anelser om de ansattes fortsatte beskæftigelse fremover. Der er vist grund til at bebrejde branchen, at den endnu ikke har vist dokumentation for den ventede indtægtsnedgang, men mon ikke man kan forvente adskillige millioner kroner pr. år? Hvis dette beløb skal dækkes, må man forvente en tredobling af de efterhånden meget høje værelsespriser næste år.

Hvad KGH angår, må man også forvente, at forringelsen af dækningsbidraget søges kompensert ved forhøjelse af priserne på andre varegrupper. Prisforhøjelser uden dermed følgende lønstigninger falder aldrig i god jord, men her tænker vi på en helt anden samfundsopgave.

Jeg vil aldrig tro på, at rationering el. lign. kan løse problemet, det kan kun utrættelig oplysning i mange år.

72 alkoholpoints begrænser meget få menneskers forbrug, og tværtimod vil en del mennesker, der ellers næsten intet drikker, føle sig forpligtet til at opbruge deres ration og dermed måske selv efterhånden få et spiritusproblem.

Jeg stemmer for lovforslaget vel vidende, at problemernes løsning dermed udskydes flere år frem i tiden.

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

Jeg vil gerne takke ordførerne for deres tilslutning, om end af en vis forbeholden karakter ind imellem, til det lovforslag, vi diskuterer.

Det er et meget ægte demokratisk grundlag, vi diskuterer på, for der har været afholdt en vejledende folkeafstemning om dette spørgsmål i Grønland, hvor man havde mulighed for at tage stilling til, dels om der skulle indføres et egentligt forbud – det var der ikke tilslutning til i den grønlandske befolkning – dels om der skulle indføres en rationering – det var der en overvejende tilslutning til.

Jeg kan godt forstå, der er nogle, der har visse betænkeligheder selv over for et rationeringssystem, men jeg vil gerne sige følgende i anledning af de bemærkninger, der er

faldet her fra talerstolen om, at man må respektere den forudgående debat, der har været i Grønland om dette spørgsmål, som man fra grønlandsk politisk side jo har været engageret i igennem en efterhånden meget lang tid: jeg vil bede om, at man forstår, at det ville være helt forkert, om ikke vi lyttede til denne debat og de henvendelser; vi har fået i denne anledning. Vi har fået en henvendelse om at lave et lovforslag, som giver Grønlands landsråd, grønlænderne selv, en klar bemyndigelse til at gennemføre den rationeringsordning, som man har fundet frem til i landsrådet.

Flere har sagt, at det var mærkeligt – en enkelt ordfører brugte vist endda udtrykket »upassende« – at komme med et lovforslag af denne karakter på nuværende tidspunkt. Jeg vil gerne dertil sige, at den lovgivning, vi diskuterer her, påregnes at overgå på et bestemt tidspunkt til grønlandsk hjemmestyre, formentlig i 1981, men at den debat, der har været i Grønland, og de beslutninger, der nu er truffet, ikke går på, at lovgrundlaget for en rationeringsordning skal skaffes til 1981, men på, at man gerne vil have bemyndigelsen til og dermed muligheden for at gennemføre en rationeringsordning her og nu.

Jeg vil gerne endnu en gang takke de ordførere, der har vist forståelse for lovforslaget. Jeg forstår, vi skal vende tilbage til et udvalgsarbejde, og da der er så mange facetter i denne sag, vil der nok komme en del spørgsmål til mig i ministeriet.

Hr. Steenholdt var inde på spørgsmålet om den belastning, som en rationeringsordning vil medføre, f. eks. i forholdet til kommunerne, og gjorde mig opmærksom på, at der var nogle problemer her. Jeg vil gerne sige til hr. Steenholdt, at jeg er parat til at diskutere dette spørgsmål både i udvalget og direkte med de grønlandske politikere. Vi har allerede for nogle dage siden sammen med Grønlands landsråds forretningsudvalg i ministeriet drøftet, om ikke den kgl. grønlandske handel kan gå ind som et naturligt led i selve rationeringsordningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Erlendsson):

Jeg forslår, at lovforslaget henvises til det udvalg, der den 12. oktober 1978 blev nedsat til behandling af lovforslag om Grønland. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af:

Forslag til lov om ikraftsættelse af lov om Grønlands hjemmestyre og om valg til Grønlands landsting i 1979 m. v.

(Lovforslag nr. L 133. Fremsat 26/1 79).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Søren B. Jørgensen (S):

Med den vedtagelse af dette lovforslag, som vi håber bliver tilfældet, sættes der et foreløbigt punktum for en udvikling i Grønland, der startede med landsrådets henvendelse til regeringen Anker Jørgensen den 27. oktober 1972, og som medfører, at den grønlandske befolkning vil få større medbestemmelse over egne anliggender.

Denne proces har været i ca. 6½ år og er endt med, at Grønland den 17. januar ved en folkeafstemning godkendte det forslag til hjemmestyreordning, som et meget stort flertal her i folketinget vedtog i november måned sidste år.

§ 1 er den egentlige ikrafttrædelsesparagraf. § 2 indeholder bestemmelse om, at valg til det nye landsting skal afholdes i april måned i år. Endvidere foreslås en ny valgkredsinddeling, der nøje følger det af kommissionen og af landsrådet anbefalede forslag, hvilket betyder, at valgkredsene nu bliver større og stort set uafhængige af kommuneinddelingen.

En væsentlig ændring er det, at vedtagelsen af dette lovforslag indebærer nedlæggelse af Grønlandsrådet. Siden 1964 er det dér, den egentlige kontakt mellem grønlandske og danske politikere har fundet sted. Det har navnlig været i dette råd, at diskussionen om Grønlandspolitikken har fundet sted, ikke

mindst investeringspolitikken, og hvorfra der efter de i alt 31 møderækker, rådet i tidens løb har afholdt, er afgivet indstillinger til ministeren for Grønland.

Det er min opfattelse, at Grønlandsrådet har haft sin store betydning i forholdet mellem Grønland og Danmark. Det er i dette råd, vi har kunnet tale ud om tingene og har kunnet finde frem til fælles indstillinger. Jeg forstår udmærket det grønlandske ønske om, at rådet nu ophæves, men jeg finder det samtidig ønskeligt, at der fortsat etableres en eller anden form for kontaktorgan, så forbindelsen mellem grønlandske og danske politikere fortsat kan bestå.

Til slut dette: socialdemokratiet har i den forløbne tid deltaget positivt i det arbejde, der er udført i de forskellige udvalg og i kommissionen, et arbejde, der har ført frem til det resultat, jeg indledningsvis omtalte, og det er med tilfredshed, vi nu kan konstatere, at man i Grønland har godkendt det resultat, et meget stort flertal her i folketinget sammen med et enigt Grønlands landsråd har fundet frem til. Med disse ord skal jeg på den socialdemokratiske gruppes vegne tilsige ministeren en hurtig og velvillig behandling.

Dohrmann (FP):

Jeg skal ikke på nogen måde så tvivl om den folkeafstemning, der har fundet sted i Grønland. Et flertal af de grønlandske vælgere ønsker det, som kommissionen for hjemmestyre i Grønland har foreslået, og har stemt ja til forslaget.

Men jeg må sige, at det ikke gør større indtryk på mig, og at det heller ikke ændrer fremskridtspartiets holdning til hjemmestyreloven. Det ville have været helt anderledes, hvis det var den samlede danske vælgerbefolkning, der havde haft lejlighed til at sige ja eller nej. Det, at 12.756 personer har stemt ja, føler jeg mig ingenlunde forpligtet af.

Vi vil stemme imod ikrafttrædelseslovforslaget, for vi mener fortsat, det er en forkert lovgivning, man her vil sætte i kraft. Vi føler os også forpligtet til at tage hensyn til resten af riget, og det er begrundelsen for, at vi vil stemme imod.

Jeg har lagt mærke til, at lovforslaget indeholder bestemmelser, der giver hr. Steenholdt m. fl. mulighed for at stille op til landstingsvalget, også selv om de er bosiddende her i landet. Det har vi ingenting